

Românul Ion Dumitrescu

(Grigore Constantinescu – 19 iunie 2013)

De mult ar fi trebuit să ne reunim pentru a vorbi despre acest minunat Om care a viețuit pe meleagurile valahe, numindu-se simplu, asemenea multora din țara noastră, **Ion**. Își amintea deseori de trecutul care aduna anii la rând, când I.G. Duca îi fusese naș, dăruindu-i numele său, Ion. Îi citim gândurile așternute în filele scrise, confesiuni, povețe, relatări, despre locuri legendare ale românilor, de unde pornise și el în călătoria vieții, locuri numite „plaiurile Horezului, unde haiduciseră mulți panduri –: ...ale Măldăreștilor, Grecenilor, Plăseștilor ...văile Luncavățului, Bistriței, Cernei și Oltețului, mijlocul Oteșanilor...”. Cred că nu se potrivește pomenirea acestor locuri cu umbrele de regret ale absenței sale, nici cu melancolia amintirilor. Poate doar pentru a arăta cât de profunde au fost aceste rădăcini ale vieții sale.

Așa cum cum ne vorbește cu dragostea care evocă locurile cântate în compozițiile sale, printre care auzim muzica **Munților Retezat**: „Masiv de piscuri și custuri, de stânci goale, fulgerate, de circuri, văi și ape, tăuri și grohotișuri, peste care zboară vulturi... Împărăție a codrilor adânci, a pajiștilor verzi a molidișurilor și jnepenișilor... Paradis al florilor, fluturilor și păsărilor, al urșilor, râșilor și caprelor negre... Cumpănă de granit între Oltenia și țara Hațegului, unde a zămislit neamul românesc...”

Să privim drept către trecut, către cel ce a fost un învățător al neamului românesc, în secolul XX și dincolo de hotarele timpului ce a trecut. Ion Dumitrescu, despre care vorbim mereu cu drag, respect, admirație și dor, ascultându-l cum băsmeste. Înțelegem că nu își aflase lesne și la timpul potrivit, locul în cronologia ierarhiilor unui veac prea tulbure. Neasemenea multora dintre cei ce îl înconjuraseră, în cei 80 de ani de viață, nu s-a bucurat fără ocol de prețuirea oficială, pentru că era el însuși mult deasupra lor.

Într-o convorbire cu fiica Maestrului, distinsa muziciană Ilinca Dumitrescu, am înțeles care a fost calea urmată, o viață de Ion Dumitrescu, „...cu spiritul său religios, cu ideile și cultura pe care le dobândise la Seminarul Teologic de la Râmnicu Vâlcea. Până la urmă, de aici vin niște lucruri foarte adânci, național-românești și de religie, dar nu numai ortodoxă, ci de credință în Dumnezeu. Era un om care cunoștea atâtea, putea să dăruiască și celorlalți”.

Încă din anii noștri tineri, cei care l-am întâlnit printre maeștrii de renume ai Conservatorului bucureștean, aveam să privim cu prețuire către cel care urcase în timp treptele, pentru a deveni un profesor de renume în arta armoniei. Aflăm din nou, dintr-un un paragraf al **Filelor de calendar**: „Ca ieri mă văd susținând concursul și obținând catedra de Teorie-Solfegiu, vacantă prin pensionarea lui Faust Nicolescu. Aveam treizeci de ani, eram tânăr, gâlgâiam de entuziasm, lumea era a mea, mizeria nu mă atinge, viitoru-mi surâdea, studenții mă iubeau, bolteam planuri mărețe pentru muzica românească... câte etape trebuie să parcurgi, prin câte vămi trebuie să treci, ce titluri trebuie să obții... Timp de patruzeci de ani am trecut prin toate, le-am obținut pe toate.”

Cei care i-au fost în preajmă, cu care a înaintat în timp, încă de când se considera mezinul cancelariei profesorilor și al consiliilor, sunt nume strălucite: Jora, Cuclin, Breazul, Andricu, Florica Musicescu, Prunner, Romulus Vrăbiescu, Stroescu, Aurelia Cionca, Alice Voinesu, Ion Manolescu, Mița Filoti...

Am dorit să știu, ascultându-i muzica, cum a pornit drumul componisticii sale. Ne răspunde românul Ion Dumitrescu: „**Patru colinde - Suita I pentru orchestră** ...cu colinde am început ...băgasem de seamă că la răspântiile care se ațineau în calea tânărului compozitor, bine era să-mi aleg drumul ...adică să devin eu – atât cât pot, dar eu – simplu, limpede, nesofisticat, neînvălmășit în teorii... A porni simplu: ce mare lucru! Pentru că, mai ales când știi ceva carte, tentația de a te complica implică un efort deosebi pentru a te limpezi. Simplitate rafinată.” Cine cunoaște, cine ascultă peste ani, muzica Maestrului – chiar și această primă Suită, pe nedrept ignorată acum – recunoaște consecvența iubitorului de adevăr în artă, definit de creația sa componistică drept „pângă a strădaniilor minții și inimii mele, pe altarul muzicii românești.”

Renunțând timpuriu la creație, românul Ion Dumitrescu a existat pentru o idee, a ars pentru această idee și a fost dușmănit pentru împlinirea ei – Uniunea Compozitorilor, cetate-breaslă a creatorilor de muzică. Cunoașterea realităților acestui destin se dovedește anevoioasă, căci ea cere înțelegerea timpului, timpurilor mai bine-zis, menite a fi dramatice și nefericite pentru mulți dintre români. Destinul l-a ales pe Ion Dumitrescu pentru a fi **Luptătorul**, căci Uniunea Compozitorilor a reprezentat sub gestul său mai mult decât o obște organizată după criteriile obedienței sociale ale epocii. Pare simplu, dar nu este, începând chiar cu realizarea unei structuri organizatorice menite a deveni un aparat puternic de protejare, stimulare și propagare a muzicii românești, a unei rezistențe și autonomii de incredibilă soliditate. Cât îi datorează istoria muzicii noastre contemporane, este iarăși dificil de explicat, așa cum a fost acest drum cu mai multe direcții – de la cea personală a creatorului de muzică, până la cea colectivă, a arhitectului palatului muzicii românești.

Distincțiilor oficiale ale protocolului li s-au adăugat și recunoașterile internaționale, printre care titlul de membru corespondent al Institut de France – Academie des Beaux Arts, drept urmaș al lui Benjamin Britten (1977) și al Accademia Tiberiana din Roma (1981). Firește, ascensiunii și apogeului unui astfel de destin i s-a răspuns, cum bine știm ca martori, cu firească ingratitudine, fățarnicie și mult prea puțină recunoștință sau iubire statornică. Îndepărtarea de la conducerea breslei a corespuns cu marele cutremur care a băntuit România în 1977. Mai rămânea să urmeze și uitarea...

Pentru ca să nu se întâmple astfel, după un timp Academia Română ne-a dăruit cartea meritată de memoria românului Ion Dumitrescu. Genericul volumului definește claritatea intențiilor: „**Un clasic modern**”. Adică, ceva definitiv. Materialele adunate, multe, toate sau aproape toate, oricum câte au putut descoperi realizatorii ediției critice, Costin Tuchilă și Pușa Roth, în acribia cercetării lor de mai mulți ani, restituie ceva din existența aceasta simbolic singulară. Strălucirea inteligenței, orizontul culturii, originalitatea nepereche a temperamentului, pasiunea pentru actul creației, iubirea pentru cei numiți simbolic „aproapele”, capacitatea de a se opune neadevărului, nedreptății și imposturii... Enumerarea ar putea continua.

Ion Dumitrescu avea de fapt vocația Binelui, așa cum, ca muzician, avea drept stea călăuzitoare sunetul pur al melosului pământului românesc. Putem socoti că aceasta este cartea dorită, despre marele artist Ion Dumitrescu? Faptul că apariția este datorată Editurii Academiei Române ar fi un argument, pentru a se opune astfel negurilor ce tind prea adesea să ne întunece memoria. Și, nu era drept să se întâmple astfel, deoarece, așa cum mărturisește Ilinca Dumitrescu pe prima filă: „Tatăl meu era un om luminos”.

Să adăugăm cuvintele cumpănite ale unui prieten care niciodată nu și-a întors fața dela el, cum au făcut-o alții, de neamintit aici. Deci, cuvintele lui Theodor Grigoriu:

„Dăruindu-se nouă, Ion Dumitrescu ne-a lăsat ...virtuțile expresive ale melosului românesc ca puțini dintre noi, dar și pe cele de străină... Din cele două modalități de a cânta răzbate puterea noastră de a dăinui în acest spațiu românesc pe care Maestrul Ion Dumitrescu l-a celebrat cu o iubire constantă și profundă, fără nicio umbră a altor ispite.”